

Z p r á v y a p o z n á m k y

Úmrtí. Dne 12. května t. r. zemřel v Praze po dlouhé chorobě, která jej vyřazovala od r. 1935 z aktivního veřejného a vědeckého života, PhDr. E m a n u e l R á d l, bývalý řádný profesor přírodní filosofie na přírodovědecké fakultě české university Karlovy (narozen 21. prosince 1873 v Pyšelích, na české universitě působil od r. 1901 jako docent, od r. 1919 jako ř. profesor). Prof. Rádl byl po léta předsedou Filosofické jednoty, a když se prof. Krejčí vzdal řízení České mysli, vstoupil do redakčního kruhu České mysli. Šedesátinám Rádlovým věnovala Česká mysl zvláštní číslo s články o jeho filosofii a s bibliografií jeho prací, na něž zatím odkazujeme. K ocenění jeho činnosti a významu vrátíme se ještě v některém příštím čísle.

In memoriam: Vilém Forster (16. 3. 1882—22. 5. 1932). Před deseti roky jsme se rozloučili s Vilémem Forstrem, v kterém česká psychologie ztratila vynikajícího theoretika i horlivého propagátora praktických aplikací. Forstrovou myšlení směřovalo k nejvyšším abstrakcím, ale přesto jeho psychologie nebyla sušinou abstraktních poznatků. Pulsoval v ní život, který dovedl postihovat pod povrchem vlastních prožitků i v nitru druhých. Nebylo mu dopřáno, aby dokončil, co rozestavěl, a nedočkal se také osobního úspěchu a uplatnění, jakého zaslouhoval. Temperament, který byl hybnou silou jeho myšlení i života, vtiskoval mu nádech bohémství a způsoboval, že mnozí se dívali na něj s rozpaky a měli vůči němu své výhrady. Podnes nebylo vymezeno jeho místo v české psychologii, ani nebyl doceněn jeho význam jako zakladatele české psychotechniky. Čím mladší věda, tím rychleji se mění její tvář. V díle, které Forster zanechal, bude leccos patřit minulosti, ale zůstane tam mnoho aktuálního. Bude možno se vždy vracet k jeho jemným psychologickým analysám lidské osobnosti, přijímat jeho vědecký postoj, jeho víru v lidský intelekt a sdílet jeho přesvědčení, že každá životní filosofie založená na klamu je zhoubná a že stejně i ethické hodnoty, které by vedly k skutečnému zlepšení člověka, mohou být jediné vytvořeny správným myšlením. Va.

Eduard Spranger. 27. června t. r. dovršil šedesát let německý filosof, pedagog a psycholog Eduard Spranger. Na universitě působí jako profesor již od r. 1911 (od 1920 v Berlíně).

Jeho dílo je vcelku naprosto jednotné. S. je filosof, který hodnotí a zkoumá veškerou lidskou skutečnost vzhledem k hodnotám. Ač zdůrazňuje hodnoty ethické a jako protestant je uvádí v nejužší souvislost s náboženstvím, které je mu hodnotou nejhlubší, přece jen uznává i oprávněnost hodnot jiných, kromě hodnot tělesných — což jediné je ve sporu s přítomnými ideály německými u tohoto ryze německého myslitele. Kromě hodnot náboženských (a mravních) má i ekonomické, estetické, sociální a mocenské ideály za podstatné. Jest sice hierarchie hodnot (podle jejich metafysické hloubky), ale je také rozmanitost hodnot, a tyto hodnoty mohou býti ve sporu. Příbuznost charakteru jednotlivce k určité oblasti hodnot a jeho individuální situace znemožňuje jednoduché theoretické řešení otázky, co je správné.

Prožití hodnoty, směřování k ideálu je Sprangerovým východiskem osobním a vede ho jednak k důslednému theoretickému pohledu na člověka